

Voorzitter, leden van de raad, inwoners en ondernemers,

Vandaag mogen we als raad een besluit nemen over de begroting 2023 met de doorkijk naar 2024 tot en met 2026. Het is de eerste begroting in de nieuwe raadsperiode. En voorzitter, met zo'n financiële cijfers voor de komende jaren kun je spreken van een jubelbegroting. Onze ambities voor Stein zoals vastgelegd in het bestuursakkoord, zijn allemaal opgenomen en kunnen worden gerealiseerd. We versterken onze financiële positie en onze inwoners worden niet belast met de huidige inflatie van bijna 17 procent, maar er wordt gerekend met een indexering van 2.4 procent. De rest kunnen we opvangen binnen het begrotingsoverschot. We geven in 2023 bijna 80 miljoen uit aan Stein. En onder aan de streep hebben we ook ruimte voor het opvangen van eventuele tegenvallers, dat is meer dan ooit belangrijk in deze onzekere tijd.

Maar ondanks deze jubelbegroting heerst er toch echt geen jubelstemming. Er dreigen donkere wolken boven de wereld en ons land. Van een oorlog tot een energiecrisis, naar onder andere een vluchtelingencrisis en de dreiging van een economische recessie.

Al deze problemen hebben grote persoonlijke en sociale gevolgen en zijn daarnaast ook een test voor onze solidariteit.

Het is van belang goed in kaart te brengen op welke vorm van ondersteuning onze inwoners en bedrijven recht hebben en waar behoefte aan is. We kunnen echter dat als gemeente niet allemaal alleen. Ook het Rijk zal mee moeten helpen. Onze inwoners en bedrijven voelen op het moment dat het pijn doet. Maar daar waar we als gemeente moeten en ook kunnen helpen, moeten we dat zeker ook doen. Met als voorbeeld het ondersteuningsbeleid dat de gemeente Stein de afgelopen crisisjaren heeft gevoerd en nu ook blijft voeren. Wij vinden het essentieel om ook nu de kwaliteit van leven voor alle inwoners in de gemeente Stein met alle daarvoor beschikbaar gestelde middelen in stand te houden.

Gelukkig toont deze begroting aan dat we zeer ruim in ons jasje zitten en dat we ook de mogelijkheden hebben om als gemeente door te blijven ontwikkelen en investeren en niet zoals andere gemeenten, hoeven te bezuinigen op allerlei voorzieningen en de tering naar de nering te zetten. Dat komt voor een belangrijk deel door meevallers uit Den Haag, maar we hebben ook jarenlang tegenvallers gehad en toen lukte het ons ook. Het komt dan ook door consistent, consequent financieel gezond beleid, zonder de hand op de knip te houden of onnodig te sturen op ratio's en kentallen. We hebben momenteel mondiaal te maken met een veelkoppig monster dat ook zijn invloed heeft op het lokale bestuur. De invloed van de oorlog, energieprijzen, inflatie en rentestijgingen werpen een schaduw over onze, overigens gezonde begroting.

Met name de oorlog in de Oekraïne laat zien hoe kwetsbaar Europa zich heeft gemaakt door volledig op de markt te vertrouwen. Wellicht is dit ook een signaal voor onze gemeente om kritischer om te gaan met het uitbesteden van werkzaamheden. Moeten we ons niet opnieuw bezinnen voor welke zaken en taken het strategisch gezien beter is die in eigen omgeving uit te willen voeren?

De grote vraag is wanneer komen we weer in rustiger vaarwater. Kort gezegd: dat weten we niet, we kunnen er alleen maar over speculeren. We hebben helaas geen grote glazen bol waaruit we de toekomst kunnen voorspellen en naargelang handelen. Dat we leven in een tijdperk van grote veranderingen moeten we onderkennen. Maar we moeten ook het volste vertrouwen hebben dat we ook hier samen zowel economisch als maatschappelijk, misschien anders, maar zullen uitkomen. Dit vertrouwen dient het uitgangspunt in ons handelen te zijn.

DOS is er veel aangelegen dat er voor alle inwoners een fijn bestaan is. Fijn in de zin van welzijn en welvaart. De Steinpas is hierbij een mooi voorbeeld van lokaal ondernemerschap. Uiteraard zijn er verschillen in onze samenleving. We zien dat door de energiecrisis sprake is van een toenemende problematiek op het gebied van inkomen en armoede. Het lijkt daarom erop dat ons huidige armoedebeleid dringend aan herijking toe is. Wij als raad moeten onze eigen visie op dit gebied definiëren en waar nodig vertalen naar nieuw beleid. Meedoen in de samenleving is voor iedereen van belang. We praten over een inclusieve samenleving maar de vraag is of we dat zijn. Een inclusieve samenleving respecteert iedereen als mens ongeacht leeftijd, afkomst of beperking. Een inclusieve samenleving gaat uit van gelijkwaardigheid.

Benadrukken van verschillen is daarbij niet meer aan de orde in onze wijze van samen leven, onze wijze van besturen en onze besluitvorming. We roepen het college op in 2023 hier nog breder op in te zetten. Meedoen betekent ook dat mensen snel en adequaat geholpen moeten worden als dat nodig is. We maken ons zorgen om het uitblijven van concrete resultaten in relatie tot onze motie ter verkorting van de looptijd van de WMO en vragen de verantwoordelijk wethouder er vaart achter te zetten. Wat we moeten leren is dat we niet uitgaan van het principe “vertrouwen is goed maar controle is beter” maar dat we ons veel meer bewust zijn dat inwoners die een hulpvraag stellen dit doen vanuit noodzakelijkheid en daarmee vooral snel en adequaat geholpen moeten worden. Tot slot mogen we constateren dat Stein op het sociale domein waarbij 28 miljoen in 2023 wordt uitgegeven ook heel veel goede dingen doet.

Het onderwijs vormt het middelpunt van de samenleving. DOS stelt zich ten doel het onderwijs, als belangrijke pijler onder de leefbaarheid, middels de plannen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) de komende jaren te versterken en te verduurzamen. Goed onderwijs maken wij immers samen, met ouders, verzorgers, Kindpartners en schoolbesturen.

Het eerste project binnen het IHP, de businesscase uitbreiding Groenewald is door de raad op 23 juni jongstleden unaniem aangenomen. De benodigde middelen hiertoe zijn in de financieringsparagraaf voor 2023 en 2024 opgenomen. Een eerste zichtbaar resultaat die de opstap maakt naar de uitvoering van het plan. Naast het IHP loopt ook de verbouwing van Basisschool de Avonturijn in Berg aan de Maas. Afgelopen zomer

is de asbestsanering in de kruipruimte van het gebouw reeds binnen het gestelde tijdsbestek en budget voltooid. Een mooi begin. Wij streven ernaar vaart te maken met het vervolg van de verbouwing zodat het gebouw van de Avonturijn weer conform de wensen van deze tijd is.

Het rijk heeft voor 2025 de afschaffing van de kinderopvangtoeslag geagendeerd. Het rijk streeft ernaar om in juli 2023 meer duidelijkheid te verschaffen over de vorm en de uitvoering van dit nieuwe stelsel. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de vraag naar kinderopvang en daarmee ook de huisvesting, vanaf dit jaar sterk toe neemt. Het is onze visie om komende periode te werken aan de doorontwikkeling van Integrale Kindcentra binnen onze gemeente, waarbij we in contact blijven met de kindpartners om gezamenlijke uitdagingen het hoofd te bieden. De komende bestuursperiode willen wij daarom ook vaart maken met het volgende project uit het IHP, de Maaskei in Urmond, om ook hier te komen tot een integraal Kindcentrum waar opvang en onderwijs van 0 tot 12 jaar onder een dak aangeboden wordt.

Dan cultuur, cultuur is de levensstijl van onze samenleving. In de gemeente Stein heeft cultuur en kunst altijd in de belangstelling gestaan. Op zich niet vreemd aangezien we wonen in een van de oudste cultuurgebieden van Europa. Ook ons dialect, de muziekcultuur en het materieel en immaterieel erfgoed speelt een belangrijke rol in onze gemeente. We merken echter op dat de uitoefening van cultuur en kunst dynamisch dient te zijn, aan te passen aan veranderende behoeften van de inwoners en invloeden van buitenaf. Door diverse oorzaken staan de genoemde elementen echter onder druk. Corona heeft diepe sporen in het culturele leven getrokken. We moeten beseffen dat niet alles wat weg was terug zal komen. De eigenwijze identiteit van Stein willen wij behouden, waarin iedereen zich thuis voelt en kan blijven genieten van en trots zijn op onze uitingen op het gebied van cultuur en kunst, die bijdragen aan de leefbaarheid in onze mooie gemeente.

Mijn collega Guus Peters vervolgt nu onze beschouwing.

De gelden die de afgelopen jaren in Stein in het toerisme zijn geïnvesteerd, zijn niet in het water gegooid. Wie op een willekeurige dag de oude kernen en natuurgebieden bezoekt, zal ongetwijfeld bezoekers tegen het lijf lopen. Ook het bezoek aan onze terrassen, eetgelegenheden en overnachtingen kent een merkbare toename. We roepen op om met betrekking tot de toeristen tolerant te zijn, dezelfde tolerantie verwachten wijzelf tenslotte ook als we buiten onze gemeente zelf bezoeker zijn. Niet alleen wordt door bezoekers druk gebruik gemaakt van de voorzieningen, maar ook steeds meer door onze eigen inwoners.

Voorzitter, DOS is dan ook blij om te constateren dat er ook een focus wordt gelegd op de uitbreiding van de fietspaden structuur. Tenslotte profileren we ons steeds meer als een wandel en fiets gemeente. Door in te zetten op een nieuwe visie voor de inrichting van de openbare ruimte voor fietsers en wandelaars krijgen we als raad voldoende handvaten om hieraan mee te sturen. Het is goed om te zien dat hierin ook wordt gekeken om de jaagpaden en andere 'trage' paadjes mee te nemen in deze visie.

Er ontstaan echter ook knelpunten. Overlast van fietsers is een veel gehoorde klacht. DOS wil hier graag oplossingen voor aandragen zoals bypasses op drukke punten.

DOS juicht ook toe dat er een steeds intensievere samenwerking in de hele gemeente is tussen organisaties op het gebied van natuur, erfgoed en landschap maar ook de DOPs. Direct en indirect dragen die in belangrijke mate bij aan het inhoudelijk versterken van de toeristische kaart en een duurzame leefomgeving met unieke waarden.

We zien dat onze natuur goed onderhouden wordt. Maar vaak is voor de inwoners niet duidelijk waar de onderhoudsplicht van de gemeente overgaat naar een andere instantie, zoals Rijkswaterstaat of het Limburgs landschap. Klachten over onderhoud komen hierdoor vaak op het verkeerde bordje terecht. Wij zouden graag zien dat er voor de inwoners via de diverse infokanalen in deze een duidelijk beeld wordt neergezet.

Verduurzaming is niet voor iedereen zomaar weggelegd. Mensen die het al niet breed hebben, wonen vaak in een slecht geïsoleerd huis en hebben vaak ook nog niet de mogelijkheden om te verduurzamen. In de bestrijding van de energiearmoede ligt dan ook een taak. Wij vinden dat iedereen moet worden ondersteund in de verduurzaming, maar hier ligt niet alleen een rol voor de gemeente maar zeker ook voor de rijksoverheid. Wij staan achter de wijkuitvoeringsplannen. Op die manier wordt in elke wijk gekeken naar de behoefte van de inwoner. Als gemeente doen we ons best met diverse ondersteuningsacties en het zoeken naar mogelijkheden die haalbaar en betaalbaar zijn. Kansen die er zijn, dienen ook benut te worden.

Binnen het programma Jeugdzorg ligt de nadruk in deze bestuursperiode op de te realiseren trendbreuk in Zuid-Limburg. Een trendbreuk waarmee we de hardnekkige (gezondheids)achterstand van Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van het land willen gaan inlopen. Hierbij is het van belang de handschoen op te pakken om de doelen uit het sportbeleid te halen. Sport, voeding en bewegen zijn misschien wel een van de belangrijkste pijlers voor een goede volksgezondheid. De afgelopen periode zijn er veel toevoegingen gekomen binnen de gemeente Stein op het gebied van sport zoals de sportcontainer of de jeu de boules banen. Zo zie je dat er voor jong en oud mooie sportaangelegenheden worden aangeboden, waardoor er voor ieder ook een moment is om sociaal contact te leggen en een bewegingsmoment is gecreëerd. Een opknapbeurt van het Heidekampspark is hier een mooie toevoeging op in 2023.

Dan zijn we aangekomen bij de thema's ruimtelijke ordening en wonen. Onze leefruimte willen we zo goed mogelijk benutten en verder inrichten: samen in Stein wonen, werken en recreëren, waarbij we met name naar de gemeenschappelijke belangen kijken zonder de individuele belangen uit het oog te verliezen. We vragen hierbij wel aandacht voor de stikstofproblematiek, waardoor de agrarische gezinnen en de bouwprojecten in een grote fase van onzekerheid verkeren. Zorgen voor woningen passend bij de woonbehoefte is een uitdaging. Aan ons verzoek aan het college om werk te maken van de voorgenomen woningbouwplannen is gehoor gegeven. Het aanbod van nieuwe en gerenoveerde woningen is divers. Naast koopwoningen, worden sociale huurwoningen en betaalbare woningen aan starters aangeboden. De bevolking in onze gemeente vergrijsd immers en doorstroming geeft ruimte aan jonge gezinnen. Wij vragen het college om oog te blijven hebben voor alle doelgroepen.

Voor een aantal kerken die in de komende jaren uit de dienst worden genomen, zal naar een nieuwe invulling gezocht moeten worden. Het mes kan hier aan twee kanten snijden door enerzijds de facade van de kerken in stand te houden en anderzijds in te zetten op het realiseren van wooneenheden in uit de dienst genomen kerken. Wij hopen dat de op te stellen kerkenvisie hier aandacht voor heeft.

Voorzitter,

DOS is blij te constateren dat het college wil blijven investeren in het optimaliseren van onze bereikbaarheid en infrastructuur. Dit zien we niet alleen aan het oppakken van korte termijn projecten uit de diverse verkeersarrangementen maar ook aan het vrijmaken van middelen voor de gebiedsgerichte aanpak, verspreid over onze gemeente.

Geen brug te ver. Als DOS waren we zeer verheugd te lezen dat Rijkswaterstaat een beslissing heeft genomen over de brug in Urmond, zodat ook aan dit langslpend dossier een einde kan gaan komen. Jammer genoeg gaat Rijkswaterstaat zich niet aan de in de beeldvormende vergadering aan de raad beloofde termijn houden, dat de brug in 2025 klaar zou zijn. We moeten nu wachten tot eind 2026 of zelfs begin 2027. We zijn blij dat het college hier ook alles aan doet om te proberen dat RWS zich toch aan de beloofde termijn gaat houden.

Voorzitter,

Goede bereikbaarheid van de bedrijventerreinen en van de Chemelot Campus zijn van groot belang om onze sterke economische positie te behouden. Daarom zijn we blij te lezen dat er wordt geïnvesteerd hierin door het aanpakken van de rotondes rondom het business park, de bereikbaarheid van station Beek-Elsloo en het creëren van een snelfietspad langs ons hoofdrouthenetwerk.

Als DOS vinden we wel dat ervoor gewaakt dient te worden dat onze inwoners straks niet verdwalen in allerlei wegomleidingen en verkeersafsluitingen binnen onze gemeente. Wij willen het college dan ook oproepen ervoor te zorgen dat de inwoners kunnen blijven mee participeren, maar ook dat de inwoners die hier niet aan deelnemen goed worden geïnformeerd of zich kunnen informeren en daartoe roepen we het college op om Werk in Uitvoering nadrukkelijker onder de aandacht te brengen, actueel te houden en projectborden te plaatsen bij werk dat in uitvoering is.

Tot slot. Waar niks is, leven geen mensen, hield men ons vroeger voor. Dat gaat ook op voor een gemeente, er zal altijd wat te verbeteren zijn. Toch vinden we als DOS dat het grote geheel van de gemeentelijke organisatie ontzettend goed functioneert en waar nodig zoekt naar verbeterpunten. Stein staat er op het ogenblik goed voor, het was wel eens anders. Helaas zullen we er rekening mee moeten houden dat we mogelijk door de actualiteit ingehaald kunnen worden. Het is aan ons naar omstandigheden verstandig en naar kunnen te handelen.